

מסורת הש"ס

(א) פסח"י לו: לת. מ"ש פ"ג
מ"י ז"מ נ: זכום מט, (ב)
ז"מ ש"מ סמח. ז. ע"ש
(ג) ז"מ ז"מ נ: ד"מ לא
תוקי. ז"מ נ: ד"מ לא
פלוג; (ד) ג"ל ע"ה,
(ה) ג"ל חרס
ה"ה וכל אשר בה לה',
(ו) מוסף פ"ד,
(ז) מוספתא פ"ד, (ח) ג"ע
(ט) ג"ל ק"ב,
(י) ג"ל חרס; (יא) ג"ל חרס
הש"ס חלה על ור',
(כ) חולין ה', (כא) עניני כ"ה,
(כב) ג"ל
(כג) ג"ע חולין ח' וכל חרס
אמר רבא כתר ש"י על כון
ויזין כמ"ס פ"ד, (כד)
(כה) דגלי לאו ש"ש,
(כו) ז"ל לא, (כז) ע"י ש"י
שכח לג. ד"ה לא ישתמח,
(כח) ג"ע: כל האזנות,
(כט) ג"ע חרס; (ל) ג"ל
חרס ד"ה דכתיב,

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

ולפירקיה. לכוליה. ומשני כר"י דאמר לא אליס למתפס פדיונו בההיא
מנה גופא בנס' מעשר שני (פ"ג מ"י) והיינו נמי מעשר שני דקאמר
יגנו בצבורה: **אלא לעולם.** במעשר שני דעיר הנדחת טהור ואסקויה
לגוה ודקאמר לישתרי בצרכיה דהא קלטוהו מחיות אחר שנכנס
לחומת ירושלים: **דאמר רבא.** (ס) בשמיטת חולין פ' בהמה המקשה
(דף סא:): **מחיות לאכול דאורייתא.** מן התורה מזהו לאכול לפניס
מן החומה: **אבל מחיות לקטע.** שיהיו מחיות קולטות בין לענין
פדייה בין לכל ענין מדרבנן הוא וכי גזור רבנן דמיהני קליטת מחיות
למעשר שני אינו יכול לפדותו (א) ולענין עיר הנדחת נמי שלא יהא
בשריפה ידכא דליתנהו מחיות: **דכתיב וחדרס.** את שמש מן
המקום ההוא וגו' וסמך ליה לא תעשון כן לה' אלהיכם ובמזוזה
הואיל וכתיב זה אזכרות אי אפשר לשרפה משום קרא ללא תעשון
כן ואכן בעיני שללה וליכא דהאש' שלל שמים הוא: **כלל עשה ופרט**
כלל עשה. כגון והיתה תל עולם (דברים יג) כלל דלפניו גנות ופרדסים לא
תעשה אלא תהיה תל עולם שהוא עשה לא תבנה עוד [שם] בנין בתיס
והוא לא תעשה אין דנין אותו בכלל ופרט לומר אין בכלל אלא מה
שצברט ללא תעשה פירוש הוא כלומר והיתה תל עולם לבנין קאמר
אבל לגנות ופרדסים שרי אלא תרי מיילי קאמר קרא ללא אמרינן
פירושי קמפרש אלא מיילי מיילי קאמר והיתה תל עולם לגנות ופרדסים
לא תבנה עוד כל בניין שבעולם ואפילו לגנות ופרדסים לא תבנה
עוד ודרשנין ליה לדבר שהיה בכלל ויכא מן הכלל ללמד לא ללמד על
עצמו יכא אלא ללמד על הכלל כולו יכא ולומר בנין בכלל היה ולמה
יכא להקיש לך מה בנין מיוחד שהוא ישוב בני אדם אף כל בנין כגון
גנות ופרדסים (ל) (לישנא אחרינא) ור' יוסי הגלילי סבר אין דנין כר'
אזני ודריש הכי והיתה תל עולם מכל מיילי שלא יעשה זה שום דבר
ולא תבנה עוד דמשמע בנין בתיס אשמועינן לאו בנין בתיס וגנות
ופרדסים איסור עשה הוא ליתכא. כך שמעתי: **ר"ע סבר דנין**
דלא כר' אבין: דכ"ע אית להו דר' אבין. ואפילו ר"ע והא דקאמר
דעיר הנדחת נעשית גנות ופרדסים לאו משום דבעלמא לית ליה
דר' אבין דודאי מלמא קא מפרשי והיתה תל עולם במאי בנין בתיס
ללא תבנה עוד לא משמע ליה בכל בנין דקסבר עוד לכמו
שהיתה משמע כלומר לא תחזור ולא תבנה עוד משמע כגון שהיתה
מתחלה לא תבנה עוד אבל נעשה גנות ופרדסים: **ומר סבר עוד**
לגמרי משמע. כגון דלמר לעולם ועד ועוד לשון ועד הוא (כ) שלא
תבנה לעולם לשום דבר לא לבנין בתיס ולא לגנות ופרדסים (ג) מי
תבנה עוד: **מחוברין מותרין.** דמקצין ושרפת אמרה רחמנא (דברים יג) מי
שאינו מחוסר אלא קבינה ושריפה יכא זה שמחוסר תלישה וקבינה
ושריפה: **וכל אשר זה.** אפילו אילנות מחוברין אשר זה נאסרין:
ה"ג **וישבע וישוע לאמר ארור האיש וגו'.** וקרא קריש ואיל בצבורו
ייסגנה ובצעירו יציב דלתיה וכשעמיד דלתיה ימות בנו הקטן: **לא**
יריחו על שם עיר אחרת. שלא יבנה יריחו ויבן שמה על שם עיר
אחרת ולא עיר אחרת על שם יריחו שאפי' בנה עיר אחרת וקראה
יריחו אסור לבנותה שאפי' שם יריחו ימחה לעולם וכתיב צימוי בנה
חיאל בית האלי את יריחו צימוי של אחאז ועל שעצר על האלה קרי
ליה בית האלי: **אם יריחו.** ולא יריחו עצמו בנה אלא עיר אחרת
על שם יריחו שקראה לה יריחו ולא אתפרש הא מנלן: **באזכרת**
צבורו יסרה. באזכרת רשע כשמת אצירס הרשע לא היה לו לחיאל
ללמוד שלא לבנות את יריחו: **אזכרת ושגוב מאי עבוד.** דקרי להו
רשעים: **איני יודע שגוב צעירו.** מילתא בצאפי נפשיה הוא ולמדרא.
ממשמע שנאמר באזכרת צבורו איני יודע שגוב צעירו אלא מה
ת"ל שגוב צעירו שהיה קארו והוכן מאזכרת ועד שגוב שהוא צעיר
מכלס: **אחאז צעירנו.** קארו של חיאל דהא אחאז: **צי עמאי.**
ו"י צי טעמא בית האכל שמטעימם אותו בדברים לנחמו. ובכמה
דוכתיב כתיב בצרכאשית רבה טמיה כלל עיי"ן לשון אכל: **על כל סלס**
וסלס. שורה וערוגה ומקום גבוה הוא: **ולא שניק מיטרא מיון**
ומסגרי. שהיה הלכלוך הולך וגדל מרוב הגשמים הבאין לעולם שאין
מניחין לייך להשתחוות לעבודת כוכבים מתוך דרכים מלוכלכות
בטיט: **מיד ויאמר אליהו חי ה' אם יהיה השנים האלה מער וגו'.**
האי קרא סמוך לקרא דחיאל בית האלי: **אקלידא דמטרא.** מפתח
של מער: **כיון דקורא.** הקב"ה דליכא צערא בעלמא א"ל הקב"ה
לאליהו לרפתה לגלגל הדבר שיחזיר לו מפתח של מער דקרא
מפרש ואזיל: **שלש מפתחות לא נמסרו ביד שליית.** על אזורי של
הקב"ה יש מפתחות ומסר ליד שליית הממונים אכל ג' מפתחות
יש לו בידו שלא מיה שליית עליהם מצרכאשית אלא בידו הם ולא רצה
למסוריה שליית עליהם וקאמר הקב"ה לאליהו אותם ג' מפתחות עבדתי
בידי מצרכאשית ולא מניתי שליית עליהם אלא אותן שעשיתי ממונה
על אחת מהם ותתה תשאל מפתח שני יאמרו שנים ביד תלמיד
ואחד ביד הרב: (ט) דערקיה לגייה. שפתם שער שלו ואצדיה למפתחיה כך עשה אליהו ועל לשערי מער ולצנסוף אכל המפתח אכל גשמים
שלש פתח השער של מער על ידו: **דכסב כך הראה אל אחאז**

הגהות מהר"ב רינשבורג

א רש"י ז"ה אכל מחיות
וכי ולענין עיר הנדחת נמי
שלא יהא בשריפה. מלת
בשריפה נמחק ויציב בגמיה:

מוסף רש"י

לקוח בכסף מעשר
בזרעו. שני. כרמית
ומתה הכסף בכל אשר
תהיה נפשו וגו' (פסחים
לז). יסרה. דלעיל
למתפס פדיונו (שם).
יקבר. כל לקוח בכסף
מעשר שני שנתמל. משום
דקליטת קדושתיה וליה
אליס למתפס פדיונה
(שם). מחיצה לאכול
דאורייתא
קליטת
דרבנן. מחיצה שנאמרה
במורה לא הוכרה אלא
לאכול במורה. ושמתו
במשנה מחיות קולטות
אותם מלפדות עוד אם
יכא, דכתיב היא (ב"ח טז)
דשקלטוהו מחיות שני
אית נפדה (פסחים לז).
אפילו מוזרה אחת. וכל
שכן אחד מן המושקין או
ספר מכל הנביאים אסורות
הם כחוב שם. ולא קרינא
ביה את כל שללה ושרפת
(יעיר ע"ה). לא נמסרו
לשליית. היט שלא נמסרו
לשליית אחר בית (תשנית
ב). אתא איהו ואליהו
כר. שהלכו אליהו ואחאז
לנחם את חיאל בצבור. אמר
אחאז לאליהו אפשר קולטת
התלמיד ומקיימה וקרא
רביע של מאקמה,
שאמר ופרסם חי והרי
כל ישראל עובדים ע"י ואין
גשמים בעזרים. מיד ויאמר
אליהו חי (ח"א י"א).
חרון עלך מסכת
סנהדרין

ק"ג.

ולפירקיה (ב) דתנן (ה) הלקוח בכסף מעשר שנמטא יפדה
כר"י דאמר יקבר אי הכי מאי איריא עיר הנדחת
אפילו דעלמא נמי אלא לעולם בטהור וכגון דנפול
מחיצות וכדרכא (ב) דאמר רבא במחיצה לאכול
דאורייתא: לקלוט דרבנן וכי גזור רבנן כי אתנהו
למחיצה כי ליתנהו למחיצה לא: כתבי הקדש יגנו:
בה אפי' מוזהה אחת אינה נעשית עיר הנדחת שנא'
ושרפת באש את העיר ואת כל שללה כליל והיכא
דאיכא מוזהה לא אפשר דכתיב (ב) לא תעשון כן לה'
אלהיכם: ר"ש אומר אמר הקב"ה וכו': לימא בדר'
אבין א"ר אילעא קמיפלגי (ג) דא"ר אבין א"ר אילעא
כל מקום שאתה מוציא כלל בעשה ופרט בלא תעשה
אין דנין אותו בכלל ופרט דמר אית ליה דרבי אבין
ומר לית ליה דרבי אבין לא דכ"ע אית להו דר' אבין
והכא בהא קמיפלגי מר סבר עוד לגמרי משמע ומר
סבר עוד לכמה שהיתה: אינה נבנית אבל נעשית
היא גנות ופרדסים: ת"ר יהיו בה אילנות תלושין
אסורין מחוברין מותרין של עיר אחרת בין תלושין
בין מחוברין אסור מאי עיר אחרת אמר רב חסדא
יריחו דכתיב (והיתה העיר (ה) חרס לה' (ד) וישבע יהושע
בעת ההיא לאמר ארור האיש לפני ה' אשר יקום
ובנה את העיר הזאת את יריחו בבכורו ייסדנה
ובצעירו יציב דלתיה תניא (ו) לא יריחו על שם עיר
אחרת ולא עיר אחרת על שם יריחו דכתיב (ה) בנה
חיאל בית האלי את יריחו באבירם בכורו יסדה
ובשגוב צעירו הציב דלתיה תניא (ו) באבירם בכורו
רשע לא היה לו ללמוד בשגוב צעירו היה לו ללמוד
אבירם ושגוב מאי עבוד (ז) (מאי קאמר) ה"ק באבירם
בכורו היה לו ללמוד לאותו רשע בשגוב צעירו
ממשמע שנאמר באבירם בכורו איני יודע ששגוב
צעירו מה ת"ל שגוב צעירו מלמד שהיה מקבר
והולך מאבירם עד שגוב אחאב שושביניה הוה
אתא איהו ואליהו למשאל בשלמא כי טמיה יתיב
וקאמר דילמא כי מילט יהושע הכי למ לא יריחו
על שם עיר אחרת ולא עיר אחרת על שם יריחו
א"ל אליהו אין אמר ליה השתא לוותתא דמשה לא
קא מקיימא דכתיב (ו) וסרתם ועבדתם וגו' וכתיב וחרה
אף ה' בכם ועצר את השמים וגו' וההוא גברא אוקים
ליה עבודת כוכבים (ז) על כל תלם ותלם ולא שבק
ליה מיטרא דמיוזל מיוסגד ליה לוותתא דיהושע
תלמידיה מקיימא מיד (ז) ויאמר אליהו התשבי
מתושבי גלעד (ח) חי ה' אלהי ישראל אם (י) יהיה תל
ומטר וגו' בעיר רחמי והבו ליה אקלידא דמטרא וקם
ואזל (י) ויהי דבר ה' אליו לאמר לך מזה ופנית לך
קדמה ונסתרת בנחל כרית (י) העורבים מביאים לו לחם
ובשר בבקר וגו' (כ) מהיכא אמר רב יהודה אמר רב
מבי טבחי דאחאב (י) ויהי מקץ ימים וייבש הנחל כי
לא היה גשם בארץ כיון דחזא דאיכא צערא בעלמא
כתיב (יא) ויהי דבר ה' אליו לאמר קום לך צרפתה
וכתיב (יב) ויהי אחר הדברים האלה חלה בן האשה
בעלת הבית בעא רחמי למויתן ליה אקלידא דתחיית
המתים אמרי ליה (יג) שלש מפתחות לא נמסרו
לשליית של חיה ושל גשמים ושל תחיית המתים
יאמרו שתיים ביד תלמיד ואחת ביד הרב אייתי הא
ושקיל האי דכתיב (יד) לך הראה אל אחאב [ואתנה]
מטר דרש ההוא גלילאה קמיה דרב חסדא משל
דאליהו למה הדבר דומה לגברא דטרקיה לגליה
ואבדיה למפתחיה דרש ר' יוסי בצפורי אבא אליהו
קפדן

עין משפט
נר מצוה

נא א מ"י פ"ז מהל
מעשר שני הלכה א
ז:
ב ב מ"י ח"ז מהל ה
סגמ לאוין כדל:
ג ג מ"י ט מהל ט:
ד ד מ"י פ"ד מהל ע"ו
ה הלכה י' סגמ עשין
טו:

תורה אור השלם

1. ואת כל שללה תקבץ
אל תוך רחובה ושרפת
באש את העיר ואת כל
שללה כליל ליה אלקיה
והיתה תל עולם לא
תבנה עוד: דברים יג יז
2. לא תעשון כן ליה
אלהיכם: דברים יב ד
3. והיתה העיר חרס
והיא וכל אשר בה לך רק
רחב הוזהרה תהיה היא
וקבר אשר אתה בבית כי
הקפאתה את המלאכים
אשר שלחתי:
יהושע ו י
4. וישבע יהושע בעת
ההיא לאמר ארור
האיש לפני ה' אשר
יקום ויבנה את העיר
הזאת את יריחו בבכורו
ויצעירו ויצב דלתיה:
יהושע ו כו
5. בקימו בנה חיאל בית
האלי את יריחה באבירם
בכורו יסדה ובשגוב
צעירו הציב דלתיה
דכבר יי אשר דבר בני
יהושע בן נון:
מלכים א טו לד
6. השמירו לכם פן יפתח
לכבכם ויחרם ויבדחם
אחרים
והשתחויתם להם:
דברים יא טו
7. ויאמר אליהו התשבי
מתושבי גלעד אל אחאב
חי יי אלהי ישראל אשר
עמתי לפניו אם יקנה
השמים האלה טל ומטר
כי אם לפי דברי:
מלכים א יז א
8. לך מזה ופנית לך
קדמה ונסתרת בנחל
כרית אשר על פני
הירדן: מלכים א יז ג
9. והעורבים מביאים לו
לחם ובשר בבקר וליחם
ויבשר ערבר ומן הנחל
ישתה: מלכים א יז ו
10. ויהי מקץ ימים וייבש
הנחל כי לא היה גשם
בארץ: מלכים א יז ז
11. קום לך צרפתה
אשר לצידון ושבתי שם
הנה צייתי שם אשה
אלקמה לכלבך:
מלכים א יז ט
12. ויהי אחר הדברים
האלה חלה בן האשה
בעלת הבית ויהי חלו
חוק מאד עד אשר לא
נוותרה בו נשמה:
מלכים א יז י
13. ויהי ימים רבים ודבר
יי היה אל אליהו בשנה
השלישית לאמר לך
הראה אל אחאב ואתנה
מטר על פני האדמה:
מלכים א יח א